

визначення і розвитку. Ця функція дозволяє формувати певні поняття. Наприклад, аграрно-правовою наукою розроблено поняття аграрного права, його окремих категорій, визначень окремих інститутів та ін.;

д) прогностична функція. За її допомогою розкриваються тенденції подальшого розвитку правових явищ, передбачення тих змін, які з ними відбудуться у майбутньому. Ця функція дозволяє будувати гіпотези. Аграрно-правова наука за допомогою цієї функції здатна пояснювати явища, які вже мають місце, а також прогнозувати, передбачати їх розвиток в перспективі;

е) описова функція. Вона полягає в описі явищ та фактів державно-правової дійсності. Дана функція формує наукові знання, що тяжіють в основному до емпіричного аспекту аграрно-правової науки. Остання завдяки реалізації даної функції надає характеристику основним нормативно-правовим актам аграрного законодавства;

є) практико-прикладна функція. За її допомогою пропонуються рекомендації, пропозиції щодо удосконалення, розвитку певних аграрно-правових інститутів. Реалізація цієї функції наукою аграрного права полягає у виробленні конкретних рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, а також рекомендацій щодо розвитку аграрного законодавства, його систематизації тощо.

Необхідно звернути увагу й на те, що, при дослідженні функцій методології аграрного права, виникає питання щодо змістовної наповненості і переліку функцій як аграрно-правової науки, так і загально юридичної науки.

Таким чином, при дослідженні функцій методології аграрного права, виникає питання щодо змістовної наповненості і переліку функцій як аграрно-правової науки, так і загально юридичної науки. Так, вищевказані функції методології аграрно-правової науки можуть бути властиві іншим галузевим наукам, які є складниками системи юридичних наук, але при цьому перелік (кількість) функцій може бути різною. Тут можна спостерігати специфічність співвідношення окремих функцій для кожної галузі юридичної науки. Таке співвідношення є характерним для процесу розвитку науки аграрного права, проте важлива роль при цьому належить такій функції, як пізнавальна. Разом з тим, методологія, як пізнавальний процес аграрно-правової науки, може переміщувати акцент в бік функцій, що виконуються на теоретичному рівні науки.

Черкашина М. К.

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри екологічного права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ

Загальний стан розвитку законодавства України у сфері захисту навколишнього середовища при поводженні з відходами є достатньо розвиненим. Проте, цілком справедливо в юридичній літературі відмічається наявність недоліків системи нормативно-правових актів в зазначеній сфері, прогалин, що потребує вдосконалення.

Безумовно, значна частина норм є фрагментарною та має декларативний характер. Практична реалізація законодавчих вимог здійснюється повільно, низка питань залишається неврегульованою. Чинне законодавство про відходи потребує системного удосконалення, спрямованого на модернізацію основних його інститутів, формування та впровадження системи методів економічного стимулювання господарюючих суб'єктів до застосування маловідходних технологій та обладнання, регулювання особливостей поводження з окремими видами відходів з метою їх екологічно безпечної утилізації.

Серед недоліків нормативно — правової бази України у сфері поводження з відходами слід також відзначити відсутність, зокрема, чітко визначеної відповідальності громадян за неправильне поводження з відходами; відповідальності виробників за утилізацію відходів, що утворились внаслідок використання їх продукції; норм, зобов'язуючих до сортування відходів; положень, що закріплюють пріоритет утилізації відходів над їх захороненням; єдиного кодифікованого акту, яким має регулюватись сфера поводження з відходами і який би чітко відображав політику держави у напрямі сталого розвитку, забезпечення екологічної безпеки тощо.

Основними напрямками, що вимагають модернізації, слід відзначити такі, як: систематизація екологічного законодавства; стимулювання підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами: діяльності з переробки відходів та такої, що здійснюється з залученням вторинної сировини як альтернативного ресурсу, матеріального чи енергетичного; перегляд,

доповнення, розширення змісту, сфери застосування Закону України «Про відходи» з метою зменшення нагромадження підзаконних актів; вдосконалення системи норм, що визначають особливості юридичної, зокрема, кримінальної відповідальності за правопорушення в екологічній сфері тощо.

Крім того, існує необхідність приведення норм екологічного права України у відповідність з нормами міжнародного права, що припускає освоєння і сприйняття українською наукою і правом найбільш ефективних міжнародних концепцій і ідей в галузі охорони навколишнього природного середовища, зокрема, у сфері поводження з відходами.

Вдосконалення термінології, понятійного апарату Закону України «Про відходи», його змістовність має суттєве значення. Необхідне його узгодження з нормами європейського законодавства. Серед потенційних проблем адаптації та зближення законодавства України з принципами та стандартами Європейського Союзу у сфері поводження з відходами, які потребуватимуть вирішення, науковці виділяють протиріччя, що містяться в різних національних законодавчих актах; недостатньо чіткий розподіл обов'язків чи повноважень органів в законодавчих актах; відсутність процедур впровадження нових законів тощо.

Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства ЄС (Базовий план апроксимації)¹ передбачає перелік директив ЄС у сфері охорони довкілля, до яких повинно бути адаптовано національне законодавство, з визначенням базових вимог, у напрямку і з врахуванням яких змінюватиметься законодавство України.

Так, українське законодавство частково відповідає положенням Директиви 2008/98/ЄС про відходи². Наприклад, Директива визначає поняття «біовідходи» — відходи з садів та парків, що біологічно розпадаються, харчові та кухонні відходи. Відповідно, даний вид відходів має бути запроваджено у Законі України «Про відходи» від 5 березня 1998 року та передбачено вжиття належних заходів з метою роздільного збору та обробки біовідходів, і використання екологічно безпечних матеріалів, вироблених з біовідходів. Крім того, має бути передбачено створення та ведення відповідних

¹ Щодо затвердження Базового плану адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації): Наказ Мінприроди № 659 від 17.12.2012 р. [Електронний ресурс]: http://esco-ecosys.narod.ru/esco/2013_6/art340_1.pdf

² Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance) (OJ L 312, 22.11.2008, p. 3-30).

публічних реєстрів усіх суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами (перевізників, операторів утилізації та видалення, їх дилерів та посередників у галузі поводження з відходами).

Значну потенційну загрозу становлять небезпечні відходи, які створюють небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними.

Необхідність створення Загальнодержавної програми поводження з небезпечними відходами (далі — Програма) викликана декількома причинами, основними з яких є: вичерпність природних ресурсів через їх омертвляння у відходах, у тому числі небезпечних; діалектична необхідність впровадження «абсолютного» рециклінгу відходів; наявність серйозного ризику для здоров'я людини та навколишнього середовища, що спричинюються небезпечними відходами¹.

Таким чином, для забезпечення здійснення ефективної охорони довкілля при поводженні з відходами потребує оновлення та вдосконалення законодавча база України, яка б належним чином забезпечувала регулювання суспільних відносин, що виникають у сфері поводження з відходами та потребують зовнішнього регулювання задля забезпечення екологічної безпеки та попередження правопорушень, пов'язаних з нанесенням шкоди життю та здоров'ю громадян та навколишньому природному середовищу.

Шарапова С. В.

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Реалізація сучасної земельної реформи робить актуальним та необхідним проведення наукових досліджень, пов'язаних з формуванням нових та удосконаленням існуючих правових інститутів земельного

¹ Про розроблення Загальнодержавної програми поводження з небезпечними відходами від 03.04.2007 № 854-V : Постанова Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 23. — С. 851.